

Een reflectieoefening voor kindvriendelijk beleid met kinderrechten als kapstok

Tekst: Sara Lembrechts, Kenniscentrum Kinderrechten vzw (KeKi) Beeld: iStock

Het Kinderrechtenverdrag is een uitgangspunt van wereldwijde consensus waarin rechten op protectie, provisie en participatie worden vastgelegd als juridische verplichtingen voor alle overheden die het Verdrag ondertekenen.

Hoe kan je kinderrechten betekenis geven in jouw rol binnen je stad of gemeente?

Wat zijn kinderrechten?

Kinderrechten zijn fundamentele normen die duidelijk maken dat kinderen en jongeren als volwaardige burgers een eigen plaats hebben in onze maatschappij. Kinderrechten zijn gericht op het realiseren van sociale rechtvaardigheid en menselijke waardigheid voor kinderen en jongeren.

Kinderrechten hebben zowel een juridische als een maatschappelijke betekenis.

Juridisch gezien worden kinderrechten vertaald in verdragen, wetten, regulering en beleid, zowel internationaal als nationaal. Maatschappelijk gezien krijgen kinderrechten vorm in een relationele praktijk, i.e. in de manier waarop mensen met elkaar omgaan.

JURIDISCHE BETEKENIS

Technieken
Beleid
Methodieken
Wetten & regelgeving

MAATSCHAPPELIJKE BETEKENIS

Waarden
Gedrag
Houdingen
Cultuur
Overtuigingen

Door kinderrechten te zien als een ijsberg, stel je vast dat kinderrechten meer zijn dan juridische normen. Ze hebben ook een maatschappelijke betekenis. Die krijgt vorm in de manier waarop we met kinderen en jongeren omgaan.

Een ijsberg

De metafoer van een ijsberg illustreert deze tweedeling. Een ijsberg bestaat uit een zichtbaar en een onzichtbaar gedeelte. Op zeeniveau gaat onze aandacht vooral uit naar het (beperkte) zichtbare gedeelte: regels zijn tastbaar en concreet. Het omvangrijke gedeelte dat zich onder de zeespiegel bevindt, is minstens even invloedrijk, maar blijft vaak verborgen of onbenoemd. Toch zijn beide delen zijn sterk verweven.

Wat er onder water zit: de maatschappelijke betekenis

Kinderrechten hebben ook een maatschappelijke betekenis. Daarbij kijken we verder dan wetten of regels. Hoe en waarom krijgen kinderrechten betekenis in de manier waarop volwassenen en structuren met kinderen en jongeren omgaan? Dat uit zich via onze houding, waarden, gedrag, cultuur, overtuigingen... Ook je kindbeeld wordt erdoor beïnvloed.

Jouw kindbeeld is van belang

Doorgaans bevindt ons kindbeeld zich tussen twee uitersten: aan de ene kant bescherming

en welzijn, aan de andere kant mogelijkheden en competenties. Kinderrechten nodigen uit om beide kanten in balans te brengen. Zo zou het bijvoorbeeld kunnen dat de jeugdendienst een heel ander kindbeeld hanteert dan de dienst bestuurszaken, milieu of mobiliteit, waardoor je maar moeilijk op één lijn komt met je collega's. Dit kan grote gevolgen hebben voor een integraal kindvriendelijk beleid.

Het belang van reflectie

De onderkant van de ijsberg is vaak onzichtbaar. Toch lopen we net daarop vaak vast. Om te vatten hoe dat komt, is kritische reflectie nodig. Reflectie betekent dat je een staat van twijfel toelaat om kritisch na te denken over je handelen in bepaalde situaties. Zo kan je impliciete veronderstellingen t.a.v. kinderen en jongeren expliciet maken en je eigen positie als volwassene of professional beter inschatten, begrijpen, en waar nodig bijsturen.

Reflectie kan ook helpen om bepaalde grenzen waar je op botst binnen je bestuur of functie beter te situeren

Reflecteren – hoe doe je dat?

Kritische reflectie is niet simpel. Er is geen recept met één goede of juiste techniek. Om beleidsmakers of organisaties te ondersteunen, ontwikkelt KeKi een instrument om reflectie vanuit kinderrechten op gang te brengen. Het instrument kan een gids zijn doorheen het ontwerpen, doorlopen of evalueren van een participatief proces. Wie theoretische input zoekt, kan terecht in de handleiding. Voor wie graag concreet aan de slag gaat, zijn er een aantal reflectievragen die je alleen of in je team kan doorlopen.

Eens proberen?

Wil je zicht krijgen op je kindbeeld en hoe het je werk beïnvloedt, vraag je eens af: welk kindbeeld overheerst in mijn werkcontext? Hoe kijk ik zelf naar kinderen en jongeren? Welke taal gebruik ik om dit beeld te omschrijven? Verschilt mijn kindbeeld en dat

van mijn collega's en/of de mensen met wie ik samenwerk rond een project? Verandert mijn kindbeeld als ik de focus verleg naar kwetsbare groepen kinderen en jongeren?

Of specifiek: als de burgemeester of schepen met kinderen spreekt, gaat hij of zij er dan van uit dat de kinderen iets wezenlijks kunnen bijdragen aan het beleid? Of, wan-

neer de jeugdraad een advies geeft, wordt de expertise van kinderen en jongeren dan echt ernstig genomen? Geven we kinderen vooral ruimte als ze willen spelen (wat we associëren met onschuld, lief zijn, vrije tijd, leuke dingen doen...) of mogen jongeren de publieke ruimte ook gebruiken om te 'hangen' (wat we associëren met onveiligheid, belangenconflicten of zelfs sancties)?

Kinderrechten nodigen ons uit om in ons kindbeeld 'bescherming' en 'actorschap' in balans te brengen.

Kindbeeld met focus bescherming	Kindbeeld met focus actorschap
afhankelijk	zelfstandig
kwetsbaar	bekwaam
gekwetst	verantwoordelijk
lief	onafhankelijk
schattig	met eigen mening en ideeën
braaf	creatief
onschuldig	mondig
speels	betrokken

Waar bevind ik mij op dit continuüm?

Waar op dit continuüm wil ik me bevinden?

MEER WETEN?

www.keki.be